
Dažniausiai nustatomų VPI, PI pažeidimų, vertinant viešuosius pirkimus ir priimant sprendimus, susijusius su įpareigojimais (nutraukti pirkimo procedūras, panaikinti neteisėtus perkančiosios organizacijos sprendimus), rekomendacijomis nutraukti sutartį, analizė

Jelena Valentukevičienė

Vilnius 2021

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Įpareigojimų (nutraukti pirkimų procedūras, panaikinti neteisėtus sprendimus) ir rekomendacijų nutraukti viešojo pirkimo sutartį analizė atlikta už laikotarpį nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2021 m. birželio 30 d.

Analizės tikslas – identifikuoti dažniausiai pasitaikančius Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPI, Įstatymas) ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymo (toliau – PI) pažeidimus, padarytus pirkimų vykdytojų, skelbiant apie viešuosius pirkimus, vykdant viešojo pirkimo procedūras, sudarant ir vykdant viešojo pirkimo sutartis. Analizės metu buvo analizuojamos Priežiūros skyriaus Tarnybos internetinėje svetainėje adresu <https://vpt.lrv.lt/lt/ukio-subjektu-prieziura/isvados-ataskaitos> skelbtos viešųjų pirkimų vertinimų išvados (įpareigojimai, sutarčių vertinimai).

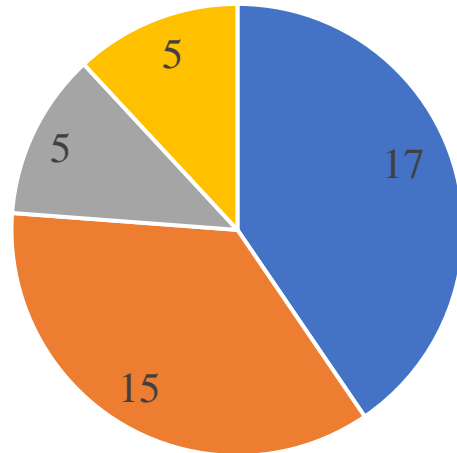
Išanalizavus dažniausiai daromus pirkimų vykdytojų VPI ir PI pažeidimus galima padaryti išvadas, kad vieni pažeidimai daromi – dėl pirkimų vykdytojų kvalifikacijos stokos ir įstatymų neišmanymo, kiti – dėl paprasčiausio aplaidumo. Žinoma, neatmestina ir sąmoningų pažeidimų galimybė. Viso to priežastis – asmeninės moralinės atsakomybės stoka ir kaip pasekmė – neracionalus lėšų naudojimas, neefektyvus valstybės lėšų ir turto valdymas.

Pastaba. Analizėje duoti kai kurie pažeidimų pavyzdžiai nebūtinai nustatyti priimant įpareigojimus, o susiję su išvadomis kurių metu buvo vertinamos pasibaigusios pirkimų procedūros. Pažeidimai sugrupuoti pagal jų padarymo sritis.

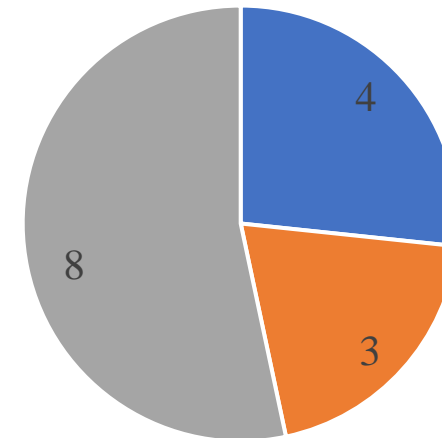
STATISTIKA. I KETVIRTIS

Viso 39 išvados

- išvados, kuriose pažeidimų nenustatyta arba pateiktos pastabos
- išvados dėl sutarčių vertinimo
- įpareigojimai (nutraukti ar nagrinėti pasiūlymus iš naujo)
- išvados, kuriose nustatyti pažeidimai neturintys įtakos pirkimo rezultatams ir leista tęsti pirkimo procedūras

Įvertinta 15 sutarčių

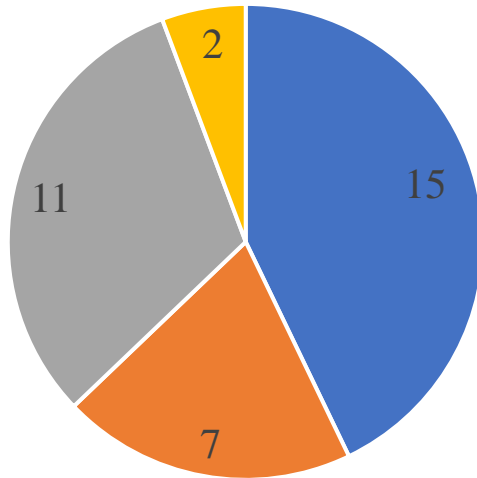

- pažeidimų nenustatyta
- nustatyti pažeidimai sutarčių vykdyme ir rekomenduota nutraukti sutartis
- nustatyti pažeidimai, tačiau apsiribota vertinimu

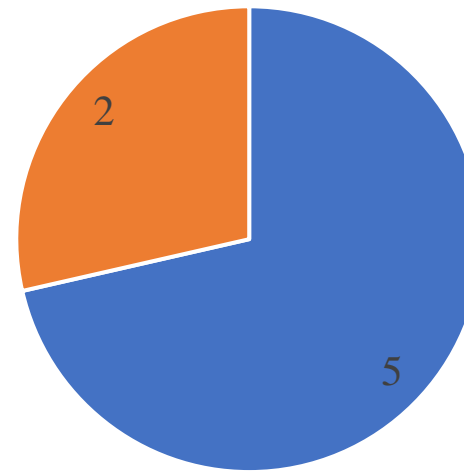
STATISTIKA. II KETVIRTIS

Viso 35 išvados

- išvados, kuriose pažeidimų nenustatyta arba pateiktos pastabos
- išvados dėl sutarčių vertinimo
- įpareigojimai (nutraukti ar nagrinėti pasiūlymus iš naujo)
- išvados, kuriose nustatyti pažeidimai neturintys įtakos pirkimo rezultatams ir leista tęsti pirkimo procedūras

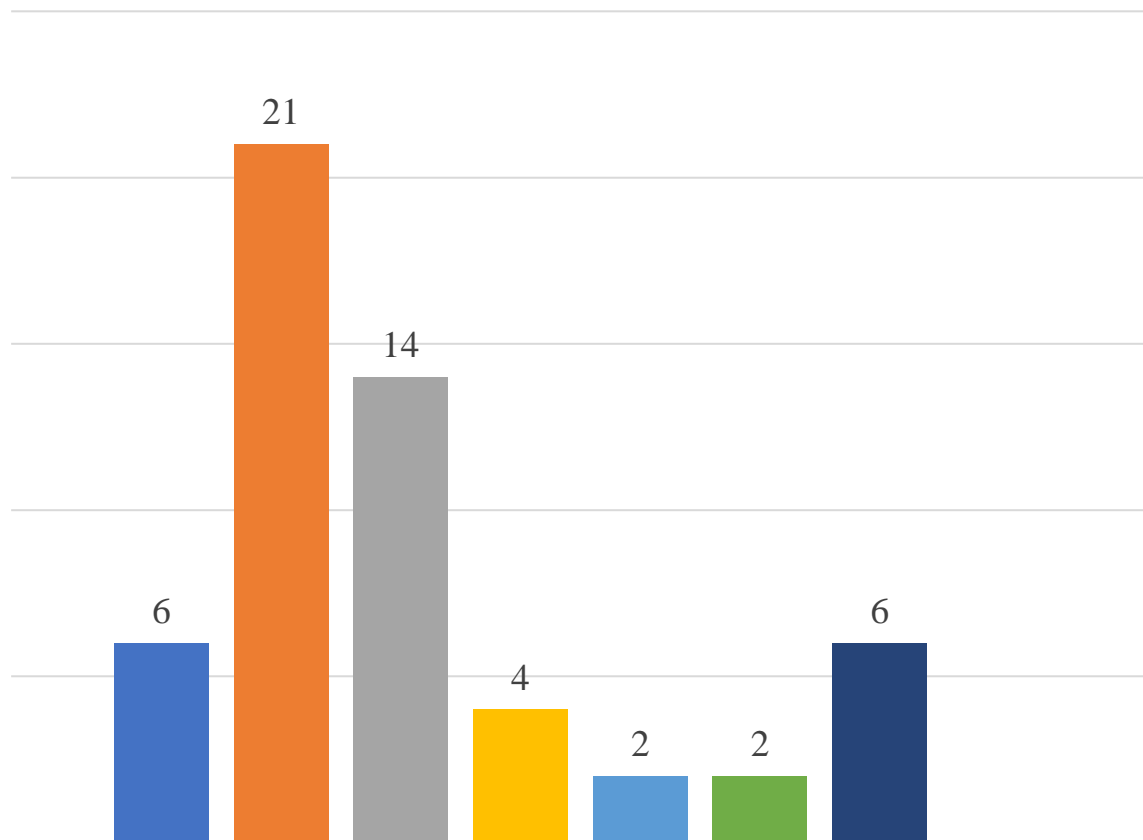
Įvertinta 7 sutartys

- nustatyti pažeidimai, tačiau apsiribota vertinimu
- nustatyti pažeidimai sutarčių vykdyme ir rekomenduota nutraukti sutartis

STATISTIKA. IŠVADOSE NUSTATYTI PAŽEIDIMAI

- Pažeidimai, susiję su techninės specifikacijos reikalavimais
- Pažeidimai, susiję su pirkimo procedūrų vykdymu
- Pažeidimai, susiję su kvalifikaciniais reikalavimais
- Pažeidimai, susiję su pirkimo būdo parinkimu
- Pirkimo sąlygų keitimas po paskelbimo
- Pirkimo objekto neskaidymas į dalis
- Nustatyti pažeidimai, neturintys įtakos pirkimo rezultatams, leista tęsti pirkimo procedūras
- Pažeidimai, susiję su pirkimo dokumentų rengimu (kainodara, ekonominis naudingumas, terminai) - likusieji

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU TECHNINIŲ SPECIFIKACIJŲ RENGIMU. PAVYZDYS 1 (1)

VPI 37 straipsnyje nustatyta, kad perkamų prekių, paslaugų ar darbų ypatybės apibūdinamos pirkimo dokumentuose pateikiamoje techninėje specifikacijoje. Techninė specifikacija turi užtikrinti konkurenciją ir nediskriminuoti tiekėjų. Tačiau analizuojant išvadas buvo aptikti atvejai, kai techninėse specifikacijose buvo nustatyti:

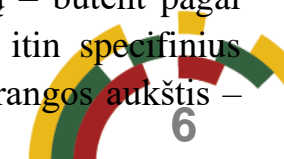
- 1) itin specifiniai,
- 2) nepagrįsti, tikslų išmatavimų,
- 3) neproporcingi pirkimo tikslui,
- 4) pertekliniai reikalavimai,
- 5) neproporcingi prekių pristatymo, pagaminimo, paslaugų suteikimo terminai,

dėl ko buvo dirbtinai apribota tiekėjų konkurencija, pažeisti VPI 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo, skaidrumo principai, VPI 17 straipsnio 2 dalies 1 punkto, 37 straipsnio 3 dalies reikalavimai / PĮ 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo ir skaidrumo principai, PĮ 50 straipsnio 3 dalies reikalavimai.

Lietuvos Respublikos vadovybės apsaugos tarnyba. „Automatinės automobilių plovyklos pirkimas“ (Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbtas 2020 m. lapkričio 25 d., pirkimo Nr. 522185) (toliau – pirkimas) / 2020 m. gruodžio 17 d. Automatinės automobilių plovyklos pirkimo-pardavimo sutartis Nr. 20201217-DU01/ST-501. Vertinimo išvada 2021-02-10 Nr. 4S-132.

Pasiūlymą pateikė vienintelis tiekėjas UAB „Karcher“.

Nustatyta, kad Techninėje specifikacijoje perkančioji organizacija nenurodė nei patalpų, kuriose bus montuojami plovyklos įrengimai, išmatavimų, nei automobilių, kuriuos ketina plauti, ribinių charakteristikų, nei priimtinių plovyklos eksploatacinių sąnaudų – būtent pagal šiuos parametrus tiekėjai parenka reikiamą įrangą. Vietoj to, perkančioji organizacija techninėje specifikacijoje nustatė itin specifinius reikalavimus patiems įrengimams. Pavyzdžiui, Techninėje specifikacijoje nurodyta, kad įrangos plotis turi būti 4035 mm, įrangos aukštis – 3700 mm, įvažiavimo plotis (ratų lygyje) – 2030 mm, plovimo aukštis – 2800 mm ir t. t.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU TECHNINIŲ SPECIFIKACIJŲ RENGIMU. PAVYZDYS 1 (2)

Pastebėtina, kad išmatavimams keliami reikalavimai buvo nurodyti su leistina 10 mm paklaida. Kitai įrangai reikalavimai nurodyti tiksliai. Pvz., techninėje specifikacijoje nurodyta, kad aukšto slėgio pompa turi būti 60 bar (plovimo aukštis aukštu slėgiu – 1800 mm), pneumatinis šoninių šepečių polinkis turi būti 15°, portalo judėjimo bėgiai turi būti pagaminti iš cinkuoto plieno, kėbulo plovimo šepečiai – iš porolono, ratų plovimo šepetys – iš polietileno (diametras 450 mm) ir t. t. – tiekėjai negalėjo siūlyti perkančiosios organizacijos poreikius tenkinančių lygiaverčių ar net funkciškai pranašesnių sprendimų. Pvz., pasiūlyti plovyklų įrangos, kurios plovimo aukštis 2900 mm, šoninių šepečių polinkis 10°, judėjimo bėgiai pagaminti iš aliuminio (jo lydinio), o plovimo šepečiai – iš kitokių nei techninėje specifikacijoje nurodytų, nebraižančių medžiagų. Tarnybos prašymu perkančioji organizacija pateikė nustatytą techninės specifikacijos reikalavimų įrangai pagrindimą. Tačiau Tarnyba pripažino, kad perkančiosios organizacijos pagrindime nurodyta informacija apie perkančiosios organizacijos turimų patalpų bei automobilių išmatavimus nepagrindė techninėje specifikacijoje nustatytą reikalavimų įrengimams.

Tarnyba, išnagrinėjusi perkančiosios organizacijos minėtų gamintojų skelbiamą informaciją, nustatė, kad nei vienas iš plovyklų modelių, kuriuos siūlo šie gamintojai neatitinka itin specifinių techninės specifikacijos reikalavimų. Tarnyba konstatavo, kad techninės specifikacijos reikalavimai įrangos išmatavimams, įvažiavimo pločiams, plovimo aukščiui, įrenginių medžiagoms, slėgiui, šoninių šepečių polinkiui, ratų plovimo šepečio diametrai (reikalavimai, kuriais neleista siūlyti lygiaverčių ar net pranašesnių sprendimų), yra nepagrįsti, neproporcingi pirkimo tikslui, jais perkančioji organizacija dirbtinai apribojo tiekėjų konkurenciją ir tuo pažeidė VPĮ 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo, skaidrumo principus, 17 straipsnio 2 dalies 1 punkto, 37 straipsnio 3 dalies reikalavimus.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU TECHNINIŲ SPECIFIKACIJŲ RENGIMU. PAVYZDYS 2 (1)

VšĮ Akmenės rajono greitosios medicinos pagalbos centras. „Greitosios medicinos pagalbos automobilio pirkimas“ (skelbtas 2021-02-08 Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, pirkimo Nr. 531160). Vertinimo išvada 2021-04-20 Nr. 4S-388.

Tarnyba nustatė, kad kai kurie techninėje specifikacijoje nustatyti reikalavimai nepagrįstai riboja konkurenciją ir diskriminuoja tiekėjus. Tokia išvada grindžiama tuo, kad techninėje specifikacijoje nustatyti pirkimo tikslais nepagrįsti, pertekliniai reikalavimai pirkimo objektui, pvz.:

- a) Techninės specifikacijos 4 punkte perkančioji organizacija nurodė pasiūlyme pateikti siūlomo automobilio VIN numerį.
- b) Techninės specifikacijos 6 punkte numatyta, kad automobilis turi būti pristatytas per 60 dienų po sutarties pasirašymo pagal visus perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus. Pažymėtina, kad pirkimo objekto specifika pasižymi tuo, kad, jeigu siūlomas naujas automobilis, tiekėjui reikia ne tik užsakyti automobilį iš gamintojo, kas trunka minimaliai nuo 2 iki 3 mėnesių, o jeigu nenaujas automobilis, tokį automobilį rasti rinkoje (dažniausiai kitose Europos Sąjungos šalyse), bet ir automobilį pritaikyti pagal greitosios medicinos pagalbos automobilio paskirtį (sumontuoti papildomą įrangą) ir perkančiosios organizacijos reikalavimus, kas taip pat užtrunka laiko.
- c) Techninės specifikacijos 13 punkte nustatytas konkretus reikalavimas spalvai „Geltona RAL1016 kėbulo spalva“. Pažymėtina, kad automobilio spalva nėra kokią nors funkciją atliekantis veiksnys eksploatuojant automobilį.
- d) Techninės specifikacijos 36 punkte nustatytas konkretus variklio tipas, siūlomas automobilis turi būti dyzelinio variklio. Pažymėtina, kad variklio tipas savaime neapibūdina jokių automobilio funkcinių charakteristikų.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU TECHNINIŲ SPECIFIKACIJŲ RENGIMU. PAVYZDYS 2 (2)

- e) Techninės specifikacijos 38 punkte nustatytas reikalavimas, kad kuro bakas turi būti ne mažiau 70 litrų. Toks reikalavimas neapibūdina jokių automobilio funkcinių charakteristikų, yra nepagrįstas bei šiuo reikalavimu perkančioji organizacija apribojo galimybę tiekėjams siūlyti automobilius su įvairaus dydžio kuro bakais.
- f) Techninės specifikacijos 42 punkte nustatytas reikalavimas – gale ir priekyje ratai ne mažiau R16.
- g) Techninės specifikacijos 43 punkte nustatytas reikalavimas – sumontuotos universalios padangos.

Tarnyba konstatavo, kad perkančioji organizacija, sudarydama techninę specifikaciją neatsižvelgė į Lengvųjų automobilių viešųjų pirkimų rekomendacijas, patvirtintas Tarnybos direktoriaus 2015 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 1S-222, kurių 7 punkte nustatyta, kad „Siekiant užtikrinti tiekėjų konkurenciją, rekomenduojama techninėje specifikacijoje nustatyti tik pačius būtinausius reikalavimus automobiliams ir su jais susijusioms paslaugoms (jei jos įsigyjamoms, pavyzdžiui, automobilio registravimas, draudimas ir kt.), o kitas savybes vertinti lyginant pasiūlymus“, dirbtinai apribojo tiekėjų konkurenciją ir tuo pažeidė Įstatymo 37 straipsnio 3 dalies reikalavimus, kad techninė specifikacija turi užtikrinti konkurenciją ir nediskriminuoti tiekėjų bei pažeidė Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo principus ir Įstatymo 17 straipsnio 3 dalies reikalavimus.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU TECHNINIŲ SPECIFIKACIJŲ RENGIMU. PAVYZDYS 3 (1)

UAB Jurbarko autobusų parkas. „Autobusų pirkimas (2 vnt.)“ (skelbtas 2021-03-23 Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVP IS), pirkimo Nr. 537353. Vertinimo išvada 2021-05-25 Nr. 4S-544.

Pirkimo objektas – 2 naudoti autobusai. Perkamų prekių savybės nurodytos pirkimo sąlygų 1 priede „Autobuso Nr. 1 – naudoto autobuso, skirto keleiviams vežti ne senesnio kaip 2009 metais pirkimo, techninė specifikacija“ ir 2 priede „Autobuso Nr. 2 – naudoto autobuso, skirto keleiviams vežti ne senesnio kaip 2007 metais pirkimo, techninė specifikacija“ (toliau kartu – Techninės specifikacijos).

Išnagrinėjus Technines specifikacijas, matyti, jog nustatytas ganėtinai didelis kiekis reikalavimų: autobusui Nr. 1 – 56, autobusui Nr. 2 – 58. Be to, kai kurie reikalavimai – itin specifiniai. Techninių specifikacijų lentelių eilutėje Nr. 1.1 nurodyta, kad nežemagrindžiai autobusai turi būti pagaminti (pirmoji registracija) ne vėliau kaip 2009 m. (autobuso Nr. 1) ir ne vėliau kaip 2007 m. (autobuso Nr. 2), be to, abu autobusai turi būti neeksploatuoti Lietuvoje. Taip pat nustatyta, kad autobuso Nr. 1 sėdimų vietų skaičius ne mažiau kaip 45 be vairuotojo, autobuso Nr. 2 – ne mažiau kaip 40 su vairuotoju (eilutė Nr. 1.3); padangų likutis – ne mažiau 60 proc. (eilutė Nr. 1.5); autobuso Nr. 1 ilgis turi būti nuo 10000 iki 11000 mm, aukštis: 3300 – 3500 mm, autobuso Nr. 2 ilgis – nuo 9000 iki 10000 mm, aukštis: 3300 – 3500 mm (eilutės Nr. 2.1, 2.2); kuro bako talpa – ne mažiau 200 l (eilutė Nr. 4.1); dyzelinis variklis (eilutė Nr. 5.1), nors tai savaime neapibūdina jokių transporto priemonės funkcinių charakteristikų; autobuso Nr. 1 variklio galia – ne daugiau 260 kW, autobuso Nr. 2 – ne daugiau 210 kW (eilutė Nr. 5.2); autobuso Nr. 1 variklio kubatūra – ne mažiau kaip 10000 cm³, autobuso Nr. 2 – ne mažiau kaip 7000 cm³ (eilutė Nr. 5.3); autobuso Nr. 1 kuro sąnaudos – ne daugiau kaip 25 l/100 km, autobuso Nr. 2 – ne daugiau kaip 23 l/100 km (eilutė Nr. 5.6); variklis pageidautina MB arba MAN gamintojo (eilutė Nr. 5.7); pavarų dėžė – mechaninė 6 bėgių ir atbulinis (eilutė Nr. 7.1), dvejų keleivių įlipimo/išlipimo durys, valdomos oru (autobuso Nr. 1 eilutėje 8.16; autobuso Nr. 2 eilutėje 8.18), t. y. konkretus durų skaičius, nepaliekant galimybės tiekėjams siūlyti autobusų su daugiau nei dvejomis durimis, ir kt.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU TECHNINIŲ SPECIFIKACIJŲ RENGIMU. PAVYZDYS 3 (2)

Pirkime pasiūlymą pateikė vienintelis tiekėjas – UAB „Verslo alėja“, pasiūlęs Setra 412 UL ir Mercedes–Benz O 510 Tourino autobusus. Komisija tiekėjo pasiūlymą pripažino laimėjusiu. Tarnybai, paprašius pagrįsti, kodėl Techninėse specifikacijose buvo nustatyti tokie konkretūs techniniai reikalavimai autobusų matmenims, kuro bako talpai, varikliui ir jo galiai, transmisijai, ir kt., Perkantysis subjektas dėl daugumos Techninėje specifikacijoje nustatytų reikalavimų nepateikė jokie paaiškinimo, o dalį reikalavimų paaiškino tik prielaidomis, nepagrindžiant jokiais objektyviais duomenimis (dokumentais ar kitais įrodymais).

Tarnyba konstatavo, kad Techninėse specifikacijose nustatytais reikalavimais autobusams (kurių dalis itin specifiniai, nepagrįsti, neproporcingi (pertekliniai), Perkantysis subjektas dirbtinai apribojo tiekėjų konkurenciją ir tuo pažeidė PĮ 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo ir skaidrumo principus, PĮ 50 straipsnio 3 dalies reikalavimus, kad techninė specifikacija turi užtikrinti konkurenciją ir nediskriminuoti tiekėjų.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU TECHNINIŲ SPECIFIKACIJŲ RENGIMU. PAVYZDYS 4 (1)

UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras. „Naudotas krovininis automobilis su užtraukėju hook-lift“ (2021-04-14 skelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVP IS), pirkimo Nr. 541788). Vertinimo išvada 2021-06-02 Nr. 4S-570.

Perkančioji organizacija Pirkimo sąlygų 2 priedo (Pasiūlymas Pirkimui) lentelės antrame stulpelyje nustatė „Reikalaujama charakteristika (neblogesnė arba lygiavertė)“ o trečiąjį stulpelį pavadino „Siūloma charakteristika (Įrašoma konkreti prekės specifikacija)“, kuri privalo užpildyti tiekėjas, teikdamas pasiūlymą. Tačiau, perkančioji organizacija nepareikalavo, kad tiekėjai pateiktų atitiktą techninės specifikacijos reikalavimų patvirtinančius dokumentus. Pažymėtina, kad tiekėjų pasiūlymų atitiktis vertinimo procedūra privalo būti vykdoma nešališkai, objektyviai. Su objektyvia pasiūlymų vertinimo procedūra nesuderinama tokia Pirkimo sąlygose įtvirtinta tvarka, kai tiekėjo pasiūlymo atitiktis įrodinėjama nepatikimais, tik paties tiekėjo, kuris suinteresuotas Pirkimo procedūrą baigti, deklaruojamais duomenimis. Perkančioji organizacija Techninėje specifikacijoje (Pirkimo sąlygų 1 priedas) įsigyjamam automobiliui nustatė detalius reikalavimus, tačiau Pirkimo dokumentuose nenustatė reikalavimo, kad tiekėjai turėtų pateikti patvirtinančius dokumentus, įrodančius, kad siūloma prekė juos atitinka.

Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) praktiką, tiekėjo pateikiama dokumentacija turi atitikti šiuos patikimumo kriterijus: 1) pateiktuose dokumentuose turi būti užsakovo reikalaujami duomenys apie siūlomų įrenginių ir medžiagų technines savybes; 2) tiekėjas turi nurodyti gamintoją, kaip šios informacijos šaltinį; 3) turi būti vieša galimybė patikrinti pateiktą informaciją (LAT 2012 m. balandžio 12 d. nutartis civ. byloje Nr. 3K-3-43/2012).

Tiekėjų pasiūlymų atitiktis techniniams reikalavimams privalo būti pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis. Viena vertus, tokiu būdu užtikrinamas gautos informacijos patikimumas ir patikrinamumas, nes perkančioji organizacija gauna informaciją iš objektyvaus ir nešališko šaltinio, paprastai nesuinteresuoto konkrečiau viešojo pirkimo baigti.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU TECHNINIŲ SPECIFIKACIJŲ RENGIMU. PAVYZDYS 4 (2)

Kita vertus, užtikrinamas skaidrumo imperatyvas, įpareigojantis perkančiąją organizaciją, reikalavusią kartu su pasiūlymu pateikti, pavyzdžiui, gamintojo parengtus katalogus ir siūlomų prekių techninių charakteristikų aprašymus, laikytis savo pačios nustatytų sąlygų ir tiekėjų pasiūlymus vertinti išimtinai pagal viešojo pirkimo dokumentus (LAT 2018 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-343-690/2018).

P.S. Perkančioji organizacija nustatydamas diskriminuojančius, perteklinius, specifinius techninius reikalavimus perkamai įrangai ar produktui, sudaro palankesnes sąlygas vienam konkrečiam gamintojui arba produktui, tiekėjui.

Tokiu atveju kiti gamintojai arba produktai neturi galimybės konkuruoti pirkime. Atkreiptinas dėmesys, kad perkančioji organizacija turi teisę nurodyti konkretų prekės ženklą, modelį (ar panašiai) tik jei perkamą objektą nėra galimybės tinkamai aprašyti. Tokiais atvejais perkančioji organizacija turi nurodyti, kad dalyvis gali pasiūlyti ir lygiavertį produktą. Be to, perkančiosios organizacijos techninėse specifikacijose turėtų vengti abstrakčių, dviprasmiškai suprantamų ar deklaratyvių formuluočių, nes šios sunkina tiekėjų dalyvavimą pirkime, dėl to gali kilti tiekėjų ir perkančiųjų organizacijų ginčų.

Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad techninės specifikacijos turi sudaryti vienodas sąlygas visiems dalyviams, neturi sukurti nepateisinamų kliūčių viešųjų pirkimų atvėrimui konkurencijai, privalo būti pakankamai tikslios, kad konkurso dalyviai galėtų nustatyti sutarties objektą, o perkančiosios organizacijos galėtų sudaryti sutartį, be to, turi būti aiškiai išdėstytos, kad dalyviai žinotų, ką apima perkančiosios organizacijos nustatyti reikalavimai. Nors perkančioji organizacija ir turi teisę tikėtis, jog tiekėjai bus pakankamai informuoti ir įprastai rūpestingi, tačiau tokio teisėto lūkesčio sąlyga yra ta, kad pati perkančioji organizacija turi būti aiškiai suformulavusi savo reikalavimus, *a fortiori*, šiuo lūkesčiu negali būti remiamasi siekiant atleisti perkančiąsias organizacijas nuo įpareigojimų, kurie joms nustatomi viešųjų pirkimų teisės normų (pirmiau nurodytas Teisingumo Teismo Sprendimas Komisija prieš Nyderlandus, C-368/10).

PAŽEIDIMAI PADARYTI VYKDANT PIRKIMO PROCEDŪRAS. PAVYZDYS 1

Analizuojant išvadas, tikrinimų ataskaitas nustatyta, kad perkančiosios organizacijos atliekant pirkimų procedūras daro pažeidimus įvairiose pirkimo procedūrų vykdymo stadijose:

- 1) pradedant nuo paskelbimo apie pirkimą (vykdo supaprastinto atviro pirkimo procedūras, tačiau skelbia apie mažos vertės pirkimą);
- 2) nustatyti pažeidimai dėl padarytų esminių pirkimo dokumentų pakeitimų (po jų paskelbimo), kurie galėjo turėti įtakos potencialių tiekėjų susidomėjimu pirkimu (galėjo pritraukti potencialių dalyvių, kurie, jei tų pakeitimų nebūtų padaryta, negalėtų pateikti pasiūlymo);
- 3) vykdo pasiūlymų vertinimą ne pagal pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus,
- 4) pripažįsta pasiūlymą neatitinkanti pirkimo dokumentų reikalavimus atitinkančiu, netikslina neišsamius duomenis apie tiekėjų kvalifikaciją.

Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra. „Hakatonų renginių organizavimo paslaugų pirkimas“ (Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbtas 2020-11-26, pirkimo Nr. 522025). Vertinimo išvada 2021-02-25 Nr. 4S-199.

Pirkimo sąlygų 8 priede „Pasiūlymų ekonominio naudingumo vertinimas“ nustatyta, kad pagal vertinimo kriterijaus „Įmonės patirtis (T)“ parametą „Tiekėjas per paskutinius trejus metus yra organizavęs bent vieną Hakatoną su ne mažiau nei 100 dalyvių (P1)“ tiekėjo pasiūlymui skiriama po 1 balą už kiekvieną suorganizuotą Hakatoną (su ne mažiau nei 100 dalyvių), bet ne daugiau kaip 5 balai. Tarnyba nustatė, kad jungtinės veiklos partnerių UAB „A. G. E. Group“ ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto pasiūlymas pagal pasiūlymo A dalį buvo pripažintas surinkusiu maksimalų balų skaičių, nors šis tiekėjas per nurodytą laikotarpį (3 metų) neturėjo, nebuvo surengęs reikalaujamo renginio.

Atsižvelgdama į nustatytą, Tarnyba konstatavo, kad jungtinės veiklos partnerių UAB „A. G. E. Group“ ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto pasiūlymas buvo vertinamas ne pagal Pirkimo dokumentų reikalavimus, ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinime neteisingai suteikė balus šio tiekėjo pasiūlymo A daliai ir tokiu būdu pažeidė Įstatymo 59 straipsnio 3 dalies 3 punktą bei Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus skaidrumo ir lygiateisiškumo principus.

PAŽEIDIMAI PADARYTI VYKDANT PIRKIMO PROCEDŪRAS. PAVYZDYS 2 (1)

Viešojo saugumo tarnyba. „Žieminės striukės“ (2019-04-14 skelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, pirkimo Nr. 430643). Vertinimo išvada 2021-03-05 Nr. 4S-228.

Viešojo pirkimo komisija, atsižvelgdama į tiekėjo paklausimą, po pirkimo paskelbimo, pakeitė prekių pristatymo terminus: vietoje reikalavimo, kad „prekės po ne mažiau kaip 100 vienetų turi būti pristatytos per 60 kalendorinių dienų nuo užsakymo pateikimo dienos <...>“ nustatė reikalavimą, kad „Pirmo po sutarties pasirašymo užsakymo prekės turi būti pristatytos per 5 mėnesius nuo užsakymo pateikimo dienos, kitos prekės po ne mažiau kaip 100 vienetų turi būti pristatytos per 60 kalendorinių dienų nuo užsakymo pateikimo dienos<...>“ (2,5 karto pailgino prekių pristatymo terminą).

Tarnyba nustatė, kad perkančioji organizacija nepatikslino skelbime apie pirkimą nurodytos informacijos apie prekių pristatymo terminus ir nepratęsė pasiūlymų pateikimo termino.

Tarnyba pažymėjo, kad keičiant pirkimo sąlygas, nepakanka informuoti tik prie pirkimo prisijungusius tiekėjus. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, formuodamas teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, nurodė, kad paskelbto viešojo pirkimo dokumentai negali būti aiškinami ar tikslinami taip, kad keistųsi pagrindinių pirkimo sąlygų esmė; kai perkančiosios organizacijos apibrėžia pirkimo sąlygų turinį (jam suteikia tikslią reikšmę), jos negali vėliau keisti pirkimo dokumentų turinio ar jų aiškinti taip, kad būtų iš esmės pakeistos pirkimo sąlygos, nes tokiu atveju būtų pažeisti skaidrumo ir tiekėjų teisėtų lūkesčių principai; patikslinimais nelaikomi tokie perkančiųjų organizacijų paaiškinimai, kuriais iš esmės keičiamas pirkimo sąlygų turinys, dėl ko keičiasi arba prieš paaiškinimą galėjo būti kitokia tiekėjų ir dalyvių padėtis ir galimybės konkuruoti viešojo pirkimo konkurse; tai galioja ir tuo atveju, kai besiskundžiančiam tiekėjui perkančiųjų organizacijų sąlygų paaiškinimas (patikslinimas) suteikia galimybę konkuruoti su kitais dalyviais, nors prieš tai jis tokios galimybės neturėjo.

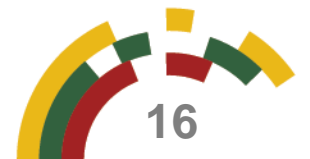

PAŽEIDIMAI PADARYTI VYKDANT PIRKIMO PROCEDŪRAS. PAVYZDYS 2 (2)

Įvertinus prekių pristatymo terminų pakeitimus, Tarnyba padarė išvadą, kad perkančiosios organizacijos padaryti pakeitimai yra esminiai, kurie galėjo turėti įtakos potencialių tiekėjų susidomėjimu pirkimu (galėjo pritraukti potencialių dalyvių, kurie, jei tų pakeitimų nebūtų padaryta, negalėtų pateikti pasiūlymo). Tarnyba, atsižvelgdama į Teismų suformuotą praktiką, konstatavo, kad perkančioji organizacija negalėjo atlikti tokio pirkimo dokumentų tikslinimo, o turėjo pirkimą nutraukti bei pradėti naują. Tokiu būdu perkančioji organizacija pažeidė Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus skaidrumo bei lygiateisiškumo principus.

Tai galėjo turėti įtakos, kad pirkimui buvo gautas vienintelis pasiūlymas, nes pakeitimas nebuvo tinkamai išviešintas.

Be to, toje pačioje išvadoje Tarnyba konstatavo, kad tiekėjo UAB „Tuma“ pasiūlymas pripažintas laimėtoju neatitinka techninės specifikacijos reikalavimų (neatitinka audinio spalva, neatitinka reikalavimai užsegimui, neatitinka striukų pamušalas, pateikti netinkami dokumentai apie atitiktį bei kt.). Tarnyba konstatavo, kad Pirkimo komisija UAB „Tuma nepagrįstai pripažino Pirkimo laimėtoja, nes netinkamai įvertino tiekėjo UAB „Tuma“ pasiūlymą (ne pagal Pirkimo dokumentų reikalavimus) ir tuo pažeidė Įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimus ir Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą.

PAŽEIDIMAI PADARYTI VYKDANT PIRKIMO PROCEDŪRAS. PAVYZDYS 3

UAB „Ignalinos šilumos tinklai“. „Esamų biokuro vandens šildymo katilų 4,8 MW ir 2,5 MW galios keitimui naujais biokuro vandens šildymo katilais 4,8 MW ir 1,25 MW galios su papildoma įranga Ignalinos šilumos tinklų katilinėje“, skelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje 2021-01-29, pirkimo Nr. 530032. Vertinimo išvada 2021-05-03 Nr. 4S-446.

Pirkimo kvalifikaciniuose reikalavimuose buvo nustatyta:

- 3 punkte „Tiekėjas turi bent 1 (viena) kvalifikuotą ypatingo statinio statybos vadovą, turintį ne mažesnę kaip 3 (trejų) metų vadovavimo patirtį“ bei atitikčiai įrodyti reikalaujama pateikti „<...> darbo patirties aprašymo skaitmeninę kopiją, nurodant vardą, pavardę, darbovietę, kvalifikaciją, vykdytus darbus, jų trumpą aprašymą, pateikti dokumentus įrodančius ne mažesnę kaip 3 (trijų) metų vadovavimo patirtį įrengiant biokuro katilines“;

- 4 punkte „Tiekėjas turi bent 1 (viena) kvalifikuotą ypatingo statinio projekto vadovą ir projekto vykdymo priežiūros vadovą turintį ne mažesnę kaip 3 (trejų) metų vadovavimo patirtį“ bei atitikčiai įrodyti reikalaujama pateikti „<...> darbo patirties aprašymo skaitmenines kopijas, nurodant vardą, pavardę, darbovietę, kvalifikaciją, vykdytus ypatingų statinių projektavimo darbus, jų trumpą aprašymą, įrodantį ne mažesnę kaip 3 (trijų) metų vadovavimo patirtį“.

Dalyvis, kartu su pasiūlymu pateikė darbuotojų, kurie vykdys nurodytas pareigas, kvalifikacijos atestatus, tačiau dokumentų, įrodančių reikalaujamą patirtį, nepateikė, tačiau viešojo pirkimo komisija dalyvį nutarė paskelbti laimėjusiu pirkimą.

Pastebėtina, kad perkantysis subjektas, vertindamas dalyvio kvalifikaciją, nepaprašė papildomai pateikti kvalifikaciniuose reikalavimuose nurodytų dokumentų, t.y. nepatikslino kvalifikacijos.

Tokiu būdu perkantysis subjektas pažeidė PĮ 58 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimus.

PAŽEIDIMAI PADARYTI VYKDANT PIRKIMO PROCEDŪRAS. PAVYZDYS 4 (1)

VšĮ Kauno rajono priešgaisrinė saugos tarnyba. „Naudoto vidutinės klasės gaisrų gesinimo automobilio pirkimas“ (2021-03-05 skelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau CVP IS), pirkimo Nr. 534822). Vertinimo išvada 2021-04-26 Nr. 4S-415.

Tarnyba, susipažinusi su pirkimo laimėtojo UAB „Ralasa“ pasiūlymu, nustatė, kad pasiūlymas neatitinka Techninės specifikacijos 38 punkto reikalavimo („Į kėbulą (antstatą), ar šalia jo turi būti integruotas (neturi būti atsikišusių detalių) ne mažiau kaip 7 m ilgio apšvietimo stulpas - žibintas, kuris maitinamas nuo automobilio elektros šaltinio. Apšvietimo stulpas - žibintas turi sukurti 360° kampą, kilnotis aukštyn - žemyn. Ant stulpo turi būti ne mažiau kaip du halogeniniai žibintai po 1000 W“). Tiekėjas pasiūlyme nurodė, kad „Integruotas apšvietimo stulpas - žibintas kuris maitinamas nuo automobilio šaltinio. Žibintas sukiniėjasi 360° kampu, kilnojasi aukštyn, žemyn. Įrengti du LED žibintai po 1000W.“ Techninėje specifikacija nebuvo nustatyta, kad tiekėjai gali siūlyti lygiaverčius sprendimus.

Pirkimo komisija priėmė sprendimą prašyti tiekėją UAB „Ralasa“ „pateikti techninės specifikacijos 38 punkto lygiavertiškumo paaiškinimą, arba pagrįsti LED žibintų privalumą, nurodyti ar LED žibintai neturi jokios įtakos kitiems siūlomoms prekėms techniniams parametrams, nustatytiems techninėje specifikacijoje, nurodyti ar LED žibintai lengvai ir paprastai gali būti pakeisti halogeniniais žibintais <...>“. O vėliau posėdyje, atsižvelgdama į tiekėjo pateiktą paaiškinimą (tiekėjas tik deklaravo LED žibintų technines charakteristikas) nurodė, kad „dalyvis bet kokiomis perkančiajai organizacijai tinkamomis priemonėmis įrodė, kad jo pasiūlyti sprendimai yra lygiaverčiai (geresni perkančiosios organizacijos siekiamam rezultatui ir atitinka techninėje specifikacijoje keliamus reikalavimus)“, priėmė sprendimą, kad UAB „Ralasa“ pasiūlymas atitinka Pirkimo sąlygų reikalavimus ir pripažino dalyvį pirkimo laimėtoju.

PAŽEIDIMAI PADARYTI VYKDANT PIRKIMO PROCEDŪRAS. PAVYZDYS 4 (2)

Tarnyba konstatavo, kad viešojo pirkimo komisijos sprendimas yra nepagrįstas. Tarnyba tai grindė ESTT praktika šiuo klausimu: pabrėžtina, kad argumentai, jog ir be papildomos nuorodos „arba lygiavertis“ tiekėjai gali pasiūlyti lygiavertių techninių charakteristikų objektą, laikytini nepagrįstais. Viešojo pirkimo sąlygose nenurodžius nuorodos, kad gali būti pateikiamas lygiavertis objektas, potencialūs konkurso dalyviai negali suprasti konkurso specifikacijų kitaip – kaip draudžiančių lygiavertio objekto pateikimą (ESTT 2012 m. gegužės 10 d. sprendimas Komisija prieš Nyderlandus, C-368/10; LAT 2015 m. rugpjūčio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-466-969/2015). Dėl to, kai perkančioji organizacija techninėje specifikacijoje neįtvirtina nuorodos „arba lygiavertis“, ji pašalina galimybę nagrinėti prekių lygiavertiškumą, nes iš anksto preziumuoja ir pirkimo dokumentuose tai įtvirtina, kad joks prekių lygiavertiškumas negalimas. Kita vertus, net jei perkančioji organizacija ir laikytų, kad tiekėjo pasiūlytos prekės lygiavertės, ji negalėtų jų vertinti kaip tinkamų, nes tokios galimybės ginčo konkurso sąlygoje nenustatyta, o priešingi veiksmai lemtų jos faktinį pakeitimą ir tiekėjų lygiateisiškumo bei skaidrumo principų pažeidimą (ESTT 2012 m. gegužės 10 d. sprendimas byloje Komisija prieš Nyderlandus, C-368/10; LAT 2015 m. kovo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-96-919/2015).

PAŽEIDIMAI PADARYTI VYKDANT PIRKIMO PROCEDŪRAS. PAVYZDYS 5 (1)

UAB Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centras. „Naudotas krovininis automobilis su užtraukėju hook-lift“ (2021-04-14 skelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, pirkimo Nr. 541788). Vertinimo išvada 2021-06-02 Nr. 4S-570.

Tarnyba, susipažinusi su pirkimo procedūromis, vienintelio tiekėjo UAB „Vensva“ (toliau – Tiekėjas) pasiūlymo nagrinėjimu ir vertinimu, nustatė, kad tiekėjas pasiūlymo formoje nenurodė siūlomo automobilio konkrečių techninių parametrų, bet perkančioji organizacija tuo ir neprašė pirkimo dokumentuose. Viešojo pirkimo komisija paprašė tiekėją pateikti automobilio nuotraukas. Tačiau VPK nusprendė, kad „pateiktose nuotraukose nėra pakankamai informacijos, kad Komisija galėtų įsitikinti, jog naudoto krovininio automobilio siūlomos charakteristikos yra tinkamos“ ir atsižvelgdama į tai, kad automobilis yra Lietuvoje, priėmė sprendimą nuvykti į Tiekėjo pardavimo aikštelę ir įvertinti automobilio atitiktį Techninės specifikacijos reikalavimams. Pažymėtina, kad pirkimo sąlygose nebuvo numatyta galimybė automobilio apžiūrai atlikti. Vėliau Komisija pripažino tiekėją laimėtoju.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad situacija, kai dalyviui gali būti leidžiama paaiškinti atitinkamus neaiškius pasiūlymo elementus, yra daugiau išimtinio pobūdžio, pasiūlymo trūkumai turi būti redakcinio pobūdžio, objektyviai nustatytini ir paprastai ištaisytini. Nustatytas trūkumas pirmiau nurodytų kriterijų neatitinka, kai jam ištaisyti nepakanka paprasto ūkio subjekto paaiškinimo, o reikia atskiro, gan detalaus ir tikslaus pasiūlymo patikslinimo, papildymo naujais duomenimis. Be to, pripažintina, kad nei pats trūkumas, nei jo taisymas nepasižymi objektyvumu, jei jo ištaisymo rezultatas priklauso nuo tai atliekančio subjekto (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartį, priimtą civilinėje byloje Nr. 3K-3-654-378/2015).

Kasacinio teismo taip pat yra konstatuota, kad tuo atveju, kai pirkimo sąlygose perkamų daiktų savybės apibūdintos tiksliais duomenimis, tokie techninės specifikacijos reikalavimai yra įvykdomi pateikiant konkrečius duomenis, o ne abstraktus turinio išipareigojimus, jog reikalavimai bus įvykdyti.

PAŽEIDIMAI PADARYTI VYKDANT PIRKIMO PROCEDŪRAS. PAVYZDYS 5 (2)

Jeigu tiekėjo iš pradžių pateikta techninė dokumentacija nepagrindžia atitikties techninės specifikacijos reikalavimams, vėliau tiekėjui negali būti leidžiama pateikti dokumentus, kurie netinkamą pasiūlymą darytų tinkamu. Tokios išvados nepaneigia aplinkybė, kad ši techninė informacija egzistavo ir anksčiau, t. y. reikalaujamus parametrus ieškovės siūlomas įrenginys atitinka ir, jei atitinkami dokumentai būtų buvę pateikti iš pradžių, pasiūlymas būtų neatmestas (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 18 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-234-469/2018 36 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).

Atsižvelgiant į tai, Tarnyba konstatavo, kad pirkimo komisija, vertindama tiekėjo UAB „Vensva“ papildomai teiktus dokumentus (po pasiūlymo pateikimo), leidžiančius įsitikinti techninių parametrų atitikimu Techninės specifikacijos reikalavimams, sudarė sąlygas reikalavimų neatitinkančiam UAB „Vensva“ pasiūlymui tapti juos atitinkančiu, taip pakeičiant pasiūlymą iš esmės, o tai pažeidžia Įstatymo 55 straipsnio 9 dalies nuostatas bei Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus viešųjų pirkimų skaidrumo ir lygiateisiškumo principus.

P.S. Dėl pirkimo sąlygų ir pasiūlymų atitikties joms vertinimo teisėtumo sprendžiama pagal atitinkamas VPI normas ir viešųjų pirkimų principus. Siekdamas nepažeisti iš VPI išplaukiančių imperatyvų, perkančiosios organizacijos, laikantis VPI ir kitų teisės aktų nuostatų, privalo nustatyti pirkimo sąlygas taip, kad šiomis būtų neperžengtos joms įstatymo suteiktos diskrecijos ribos, nepagrįstai nebūtų suvaržytos tiekėjų, iš tiesų galinčių tinkamai įvykdyti viešojo pirkimo sutartį, teisės, ūkio subjektų konkurencija. Be to, pirkimo sąlygų turinys turi būti aiškus tiek tiekėjams, tiek perkančiosioms organizacijoms, kad pirmieji galėtų tinkamai suformuluoti ir pateikti pirkėjų poreikius atitinkančius pasiūlymus, o antrosios – juos vienodai įvertinti pagal pirkimo sąlygas. Pirkimo sąlygos turi būti paskelbtos iš anksto, visų vienodai suprantamos ir nekeičiamos viešojo pirkimo metu.

Iš esmės patikrinama tiekėjo pasiūlymo atitikties vertinimo procedūra privalo būti vykdoma nešališkai, objektyviai. Su objektyvia pasiūlymų vertinimo procedūra nesuderinama tokia pirkimo sąlygose įtvirtinta tvarka, kai tiekėjo pasiūlymo atitiktis įrodinėjama nepatikimais duomenimis.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU KVALIFIKACINIAIS REIKALAVIMAIS

Analizuojant išvadas nustatyta, kad perkančiosios organizacijos daro pažeidimus susijusius:

1) su techninio ir profesinio pajėgumo nustatymo reikalavimais: nustato kvalifikacinius reikalavimus nesusijusius su pirkimo objektu, neproporcingus pirkimo objektui, perteklinius (pvz., reikalaujamos įvykdytos sutartys nesusijusios su pirkimo objektu, reikalaujamos didesnės vertės įvykdytos sutartys nei pirkimo vertė, reikalaujama turėti 3 ekspertus, kai reikalavimai keliami tik vienam ekspertui, reikalaujama turėti gamintojo garantiją, tačiau garantiniai gamintojo įsipareigojimai įsigyjamam objektui nebetaikomi, reikalaujama priežiūros paslaugų patirties, tačiau priežiūros paslaugos neįsigyjamoms, reikalaujama turėti bent vieną specialiujų statybos darbų vadovą galintį vadovauti apšvietimo tinklo atnaujinimo darbams ir turintį Kvalifikacijos atestatą, tačiau tokie darbai nėra įsigyjami, todėl pakaktų turėti atestatą, kuris leidžia eksploatuoti elektros įrenginius iki 1000V, reikalavimas tiekėjams turėti ne žemesnį kaip socialinių mokslų daktaro arba jam prilygintą išsilavinimą).

2) su finansinio ir ekonominio pajėgumo nustatymo reikalavimais (reikalavimas – „vidutinių metinių pajamų“ iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas, apimtis nepagrįstai didelė (pvz., 2,5 karto didesnė už numatomą atliekamo Pirkimo vertę); reikalaujamos reikšmės atitinka pirkimo vertės reikšmę (kaip numato VPI ir kiti teisės aktai) – tačiau kvalifikacinių reikalavimų visuma – riboja konkurenciją, sumažina potencialių tiekėjų skaičių, pritaikoma vieninteliam tiekėjui).

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU KVALIFIKACINIAIS REIKALAVIMAIS. PAVYZDYS 1

Kauno žiemos sporto mokykla „Baltų ainiai”. „Ledo valymo mašina“ (Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbtas 2020 m. gruodžio 8 d., pirkimo Nr. 524429). Vertinimo išvada 2021-03-17 4S-267.

Pirkimo dokumentuose nustatytas kvalifikacinis reikalavimas: „Tiekėjas turi būti pardavęs ne mažiau kaip 1 (vieną) ledo valymo mašiną Lietuvoje <...>“.

Tarnyba konstatavo, kad: (i) reikalavimu dėl ledo valymo mašinos pardavimo Lietuvoje, dirbtinai apribota konkurencija, nes pajėgumas įvykdyti Pirkimo sutartį šiuo atveju nepriklauso nuo to, kokioje teritorijoje tiekėjas yra vykdęs ankstesnius pardavimus; (ii) Perkančiosios organizacijos teiginiai apie sunkumus įsitikinant užsienio valstybėse veikiančių subjektų išduotų dokumentų tikrumu, nepagrįsti, nes galimybes patikrinti Lietuvoje veikiančių subjektų išduotus dokumentus perkančioji organizacija turėtų tokias pat kaip ir tikrindama dokumentus, parengtus užsienio subjektų, kad nustatydamą minėtą reikalavimą, perkančioji organizacija pažeidė VPĮ įtvirtintus lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principus bei VPĮ 47 straipsnio 1 dalies reikalavimą, kad kvalifikacijos reikalavimai negali dirbtinai riboti konkurencijos, ir neužtikrino viešųjų pirkimų tikslo siekimo.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU KVALIFIKACINIAIS REIKALAVIMAIS. PAVYZDYS 2 (1)

Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija. „Darbo sąlygų darbo vietose nuolatinės stebėsenos informacinės sistemos programinės įrangos priežiūros ir vystymo paslaugų pirkimas“ (Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbtas 2020-11-14, pirkimo Nr. 520064). Vertinimo išvada 2021-02-17 Nr. 4S-161.

Perkančioji organizacija nustatė reikalavimą dėl finansinio ir ekonominio pajėgumo: kad „Tiekėjo vidutinės metinės 3 paskutinių finansinių metų (jeigu tiekėjas įregistruotas ar veiklą pradėjo vykdyti vėliau, – nuo tiekėjo įregistravimo dienos ar veiklos vykdymo pradžios) iš veiklos, susijusios perkamo objekto srityje, pajamos turi būti ne mažesnės kaip 155 000 EUR be PVM“. Nurodyta, kad tiekėjai Kvalifikacinio reikalavimo 1 atitikčiai pagrįsti turi pateikti „3 paskutinių finansinių metų arba vykdomų paslaugų sąrašas, <...> tinkamai patvirtintų pelno (nuostolių) ataskaitų arba pinigų srautų ataskaitų kopijos arba šalies, kurioje registruotas teikėjas, atitinkamas dokumentas“.

Pažymėtina, kad Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos 8.7 punkte nustatytas kvalifikacijos reikalavimų nustatymo principas – kvalifikacijos reikalavimai nustatomi atsižvelgiant į pirkimo sutarties vertę, 15.2.2 punkte nurodyta, jog reikalavimas dėl vidutinių metinių pajamų iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas, „nustatomas įvertinus numatomos sudaryti pirkimo sutarties trukmę – kuo ilgesnė pirkimo sutarties trukmė, tuo mažesnė nustatoma reikalaujamų pajamų suma, pavyzdžiui, sudarant trumpalaikę pirkimo sutartį nustatomas reikalavimas, jog tiekėjo vidutinės metinės pajamos iš veiklos, su kuria susijęs pirkimas, būtų 1,5 karto didesnės už numatomą atliekamo pirkimo vertę, sudarant ilgalaikę sutartį (pavyzdžiui, 36 mėnesių trukmės) nustatomas reikalavimas, kad tiekėjo vidutinės metinės pajamos iš veiklos, su kuria susijęs pirkimas, būtų ne mažesnės kaip 0,5 numatomos atliekamo pirkimo vertės“.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU KVALIFIKACINIAIS REIKALAVIMAIS. PAVYZDYS 2 (2)

Įvertinus tai, kad planuojamas sutarties terminas – 12 mėnesių , maksimali numatoma pirkimo sutarties vertė – 61 983,47 Eur be PVM (75 000 Eur su PVM) , nustatytas ne mažesnis kaip 155 000 Eur be PVM vidutinių metinių pajamų iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas, dydis yra nepagrįstai didelis, t. y. 2,5 karto didesnis už numatomą atliekamo pirkimo vertę, todėl toks reikalavimas yra pernelyg aukštas, neproporcingas pirkimo objektui bei dirbtinai ribojantis konkurenciją.

Tarnyba konstatavo, kad perkančioji organizacija, nustatydamą pernelyg aukštą, neproporcingą Pirkimo objektui bei dirbtinai ribojantį konkurenciją Kvalifikacijos reikalavimą Nr. 1, pažeidė Įstatymo 47 straipsnio 1 dalies nuostatas bei Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatytą proporcingumo principą.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU KVALIFIKACINIAIS REIKALAVIMAIS. PAVYZDYS 3 (1)

Šiaulių miesto savivaldybės administracija. „Teisinių konsultacijų, susijusių su Šiaulių arenos perdavimu koncesijos sutarties pagrindu, teikimo ir dokumentų projektų rengimo paslaugos“, Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbtas 2021-04-27, pirkimo Nr. 544012). Vertinimo išvada 2021-06-09 4S-598

Perkančioji organizacija nustatė kvalifikacijos reikalavimą: „Tiekėjas turi pasiūlyti bent vieną specialistą <...> kuris atitinka šiuos reikalavimus: 1) yra advokatas, įtrauktas į Lietuvos advokatūros parengtą praktikuojančių advokatų sąrašą <...>“ (toliau – Reikalavimas Nr. 1). Tačiau, techninėje specifikacijoje nustatytos perkamos paslaugos (teisinės konsultacijos ir konkurso sąlygų rengimas) neapima išskirtinai tik teisinių paslaugų, kurias galėtų suteikti tik advokato statusą turintis specialistas.

Tarnyba konstatavo, kad perkančioji organizacija Reikalavimu Nr. 1 eliminavo iš pirkimo teisinės paslaugas teikiančius tiekėjus, kurie būtų pajėgūs ir kompetentingi įvykdyti viešojo pirkimo sutartį, todėl apribojo konkurenciją, kad reikalavimas yra nepagrįstas ir ribojantis konkurenciją, todėl perkančioji organizacija neužtikrino Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje nustatytų proporcingumo, lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principų laikymosi bei pažeidė Mažos vertės aprašo 7 punkto nuostatas.

Be to, perkančioji organizacija nustatė reikalavimą susijusį su profesinės civilinės atsakomybės draudimu: „Tiekėjas turi būti apsidraudęs advokato ar advokatų profesinės bendrijos profesinės civilinės atsakomybės draudimu ne mažesnei nei 500 000 Eur sumai“ (toliau – Reikalavimas Nr. 2).

Tarnyba konstatavo, kad Advokatūros įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „Advokatas profesinės civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu draudžiamas sudarant advokato profesinės civilinės atsakomybės draudimo sutartį <...> advokato profesinės civilinės atsakomybės privalomojo draudimo minimali draudimo suma yra 29 000 eurų vienam draudžiamajam įvykiui“. Perkančioji organizacija nustatė 17 kartų didesnę sumą nei nustatyta Advokatūros įstatyme.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU KVALIFIKACINIAIS REIKALAVIMAIS. PAVYZDYS 3 (2)

Tarnybos vertinimu, perkančiosios organizacijos nustatytas Reikalavimas Nr. 2 dėl nustatytos civilinės atsakomybės draudimo sumos ir pateikti paaiškinimai yra susiję su pirkimo sutarties vykdymo sąlygomis, bet ne su tiekėjo pajėgumu ir kompetencija, todėl nepagrįstas. Tarnyba konstatavo, kad nustatytu nepagrįstu ir ribojančiu konkurenciją Reikalavimu Nr. 1, nustatytu nepagrįstu, pertekliniu, neproporcingu Reikalavimu Nr. 2, perkančioji organizacija pažeidė Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir proporcingumo principus.

P.S. Perkančiosios organizacijos turi pareigą visapusiškai išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas (VPI 47 straipsnio 1 dalis). Šią pareigą perkančioji organizacija įgyvendina inter alia pagal tiekėjų kvalifikacijos sąlygas, kurios įtvirtintos VPI 47-49 straipsniuose (teisė verstis tam tikra veikla, ekonominis, finansinis, techninis, profesinis pajėgumas, tam tikrų kokybės vadybos sistemų įdiegimas ir pan.). Tai objektyviais, aiškiais ir tiksliais kriterijais pagrįsti reikalavimai, skirti sudaryti sąlygas konkuruoti dėl viešojo pirkimo sutarties sudarymo tiems tiekėjams, kurie pajėgūs įvykdyti viešojo pirkimo sutartį, ir apriboti galimybę patekti tiems tiekėjams, kurie reikiamos kompetencijos neturi.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU KVALIFIKACINIAIS REIKALAVIMAIS (1)

Nors įstatyme konkrečiai nenurodyta, kokius minimalius kvalifikacinius reikalavimus perkančioji organizacija turi nustatyti konkretaus pirkimo atveju – tai, įvertinusi pirkimo pobūdį ir kitas reikšmingas aplinkybes, sprendžia pati perkančioji organizacija, tačiau bet kokių atveju pirkimo sąlygose nustatyti minimalūs tiekėjo kvalifikacijos reikalavimai turi atitikti esminį kriterijų – jie turi būti pakankami tam, kad perkančioji organizacija galėtų būti užtikrinta tiekėjo pajėgumu įvykdyti pirkimo užduotį. Dėl perkančiosios organizacijos pareigos nustatyti pirkimo pobūdį atitinkančius tiekėjų kvalifikacijos reikalavimus ir pagal juos įvertinti tiekėjų kvalifikacijos atitiktį sprendžiama pagal pirkimo sąlygas, VPI nuostatas ir kitus pirkimui reikšmingus dokumentus (pvz., VPT metodinę medžiagą ir pan.) bei įprastinę atitinkamų reikalavimų taikymo praktiką (pirmiau nurodyta Aukščiausiojo Teismo nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-43/2012).

Tai, ar atitinkamas kvalifikacijos reikalavimas nepažeidžia VPI įtvirtinto reikalavimo užtikrinti lygias sąlygas visiems tiekėjams dalyvauti pirkimo procedūrose, draudimo juos diskriminuoti ar riboti konkurenciją, sprendžiama, atsižvelgiant inter alia į teisėtus perkančiosios organizacijos interesus ir pirkimo objekto poreikį. Visada atsirasi tiekėjų, kurie netenkina vieno ar kito reikalavimo. Kadangi reikalavimai tiekėjams susiaurina visų galimų dalyvių sąrašą tam tikrų tiekėjų nenaudai, tai perkančioji organizacija turėtų kreipti ypatingą dėmesį į tokių kriterijų taikymo tikslumą ir pagrįstumą kiekvieno viešojo pirkimo kontekste bei įvertinti tokio (leistino) ribojimo ir juo siekiamo tikslo pusiausvyrą. VPI įtvirtinta perkančiosios organizacijos teisė nustatyti tik minimalius tiekėjų ar dalyvių kvalifikacijos reikalavimus ir tuo siekiama, kad tokie reikalavimai dirbtinai neribotų konkurencijos.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU KVALIFIKACINIAIS REIKALAVIMAIS (2)

Primintina, kad konkurenciją riboja pernelyg aukšti arba specifiniai, neadekvatūs pirkimo pobūdžiui ar neproporcingi jo sąlygoms reikalavimai, kurie atima galimybę pirkimo procedūrose dalyvauti sutartį gebantiems įvykdyti kandidatams ar dalyviams. Perkančiosios organizacijos nustatyti aukšti arba pernelyg specifiniai reikalavimai pateisinami tik tada, jeigu pateikiamas patikimas ir įtikinamas tokių reikalavimų nustatymo pagrindimas (pirmiau nurodyta Aukščiausiojo Teismo nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-126/2010). Pagrindžiant aukštų arba specifinių kvalifikacijos reikalavimų nustatymo tikslingumą, ypač tais atvejais, kai dėl tokių reikalavimų nustatymo kyla ginčų arba abejonių, perkančioji organizacija privalo patikimai ir įtikinamai įrodyti jos nustatyto kvalifikacijos reikalavimo ir kandidato ar dalyvio gebėjimo įvykdyti sutartį priežastinį ryšį. Tokiu įrodymu gali būti ypatinga perkamo objekto svarba ar sutarties, kuria siekiama įsigyti šį objektą, specifinė paskirtis arba tai, kad aukštą kvalifikacinį reikalavimą pateisina viešojo intereso apsauga (Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008 m. balandžio 8 d. nutartis, priimta civilinėje byloje UAB „Observis“ v. Kauno miesto savivaldybė, Nr. 3K-3-222/2008).

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO BŪDO PARINKIMU

Analizuojant išvadas už minėtą laikotarpį nustatyta, kad keturiais atvejais perkančiosios organizacijos parinko neteisėtus pirkimų būdus.

Neskelbiamos derybos nepagrįstai vykdytos vadovaujantis:

1) „ypatinga skuba“. Perkančioji organizacija neteisingai vadovavosi VPI 71 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostata „Prekės, paslaugos ar darbai neskelbiamų derybų būdu gali būti perkami, kai yra bent viena iš šių sąlygų: <...> jeigu neišvengiamai būtina pirkimą atlikti ypač skubiai dėl įvykio, kurio perkančioji organizacija negalėjo numatyti <...>“ (skubos poreikis nepagrįstas);

2) „išimtinėmis teisėmis, įskaitant intelektinės nuosavybės teises, apsaugos“, taikant VPI 71 straipsnio 1 dalies 2 punkto c papunktį (tačiau tai nėra teisiškai pagrįstas minėtos Įstatymo nuostatos taikymo prasme);

3) „aplinkybėmis, kad prekes patiekti, paslaugas suteikti ar darbus atlikti gali tik konkretus tiekėjas“. Perkantysis subjektas tinkamai neištyrė rinkos, o tai sąlygojo tokio pirkimo būdo parinkimą, kuris turėjo esminės įtakos rinkoje esančių tiekėjų galimybėms konkuruoti dalyvaujant pirkime, o taip pat sudarė prielaidas neracionaliam pirkimui skirtų lėšų panaudojimui. Perkantysis subjektas nepagrįstai apribojo tiekėjų konkurenciją.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO BŪDO PARINKIMU. PAVYZDYS 1

AB „Lietuvos geležinkeliai“. „Nr. 16124. Dyzelinio kuro „Pro Diesel“ pirkimas“ (pirkimo Nr. 516670). Vertinimo išvada 2021-01-07 Nr. 4S-12.

Perkantysis subjektas pirkimą pradėjo turėdamas tikslą vykdyti eksperimentą, kurio metu būtų nustatyta UAB „Neste Lietuva“ gaminamo dyzelinio kuro „Pro Diesel“ įtaka variklių eksploatacijai. Perkančiojo subjekto teigimu, rinkos tyrimo metu nustatytas tik vieno gamintojo gaminamas kuras, kuris naudoja HVO biopriedą, t. y. UAB „Neste Lietuva“ dyzelinas „Pro Diesel“.

Tačiau Tarnyba, atlikus tyrimą nustatė, kad rinkos dalyviai esant poreikiui gali tiekti ir tokį dyzelinį kurą, kuris gali būti maišomas su HVO biopriedu, t.y. tiekėju galėjo būti ne tik UAB Neste Lietuva. Tarnyba konstatavo, kad perkantysis subjektas tinkamai neištyrė rinkos, o tai sąlygojo tokio pirkimo būdo parinkimą, kuris turėjo esminės įtakos rinkoje esančių tiekėjų galimybėms konkuruoti dalyvaujant pirkime, o taip pat sudarė prielaidas neracionaliam pirkimui skirtų lėšų panaudojimui. Nepaisant to, kad esminis kriterijus, apsprendžiantis dyzelinio kuro tinkamumą eksperimentinei veiklai buvo tas, kad jame būtų naudojamas HVO biopriedas, perkantysis subjektas techninės specifikacijos 1 p. nurodė konkretaus gamintojo produktą ir neskelbiamų derybų pirkimo būdo parinkimą motyvavo tuo, kad tik vienintelis tiekėjas gali pateikti reikalingą prekę.

Tarnyba konstatavo, kad pasirengimo pirkimui stadijoje nebuvo susiklosčiusių aplinkybių, kurios galėtų būti laikomos teisėtomis neskelbiamų derybų sąlygomis, numatytomis PĮ 79 str. 1 d. 3 p. , todėl vykdydamas pirkimą neskelbiamų derybų būdu perkantysis subjektas nepagrįstai apribojo tiekėjų konkurenciją ir tuo pažeidė PĮ 29 str. 3 d., 29 str. 2 d. 1 p. ir 29 str. 1 d. įtvirtintą skaidrumo principą.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO BŪDO PARINKIMU. PAVYZDYS 2

Lietuvos nacionalinis muziejus. „Lietuvos nacionalinio muziejaus pastato Vilniuje, Kosciuškos g. 3, 2-ojo korpuso rekonstravimo, pritaikant muziejinei veiklai, papildomų rangos darbų pirkimas” (pirkimo Nr. 515261 Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje). Vertinimo išvada 2021-01-28 Nr. 4S-87.

Perkančioji organizacija pirkimą vykdė neskelbiamų derybų būdu remiantis Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 2 punkto c papunkčio nuostata, kai darbus atlikti gali tik konkretus tiekėjas dėl išimtinių teisių, įskaitant intelektinės nuosavybės teises, apsaugos. Nustatyta, kad perkančioji organizacija prieš tai įvykdė Lietuvos nacionalinio muziejaus pastato Vilniuje, Kosciuškos g. 3, 2-ojo korpuso rekonstravimo, pritaikant muziejinei veiklai, atvirą konkursą ir pasirašė rangos sutartį. Sutarties vykdymo metu paaiškėjo kad reikalingi papildomi darbai. Perkančioji organizacija nusprendė vykdyti neskelbiamą pirkimą ir kviesti rangova MB “Virmalda”, motyvuojant tuo, kad „Rangovas darbus atlieka nuo 2015 m. ir yra įsigilinęs į visą rangos darbų techninę dokumentaciją, objekte yra sukaupęs visą darbų vykdymui reikalingą įrangą ir priemones. <...>” bei trumpi darbų atlikimo terminai todėl nėra jokios kitos racionalios alternatyvos tik papildomus darbus pirkti iš to paties rangovo. Pats objektas turės būti pridurtas jau atlikus papildomus rangos darbus, todėl rinktis naują rangovą būtų neprotinga dėl didelių laiko sąnaudų, nepatogumų galutinai užbaigiant objekto statybą <...>“.

Tarnybai konstatavo, kad jog kad būtų galima vykdyti neskelbiamas derybas šiuo teisiniu pagrindu, yra būtina, jog egzistuočių poreikis užtikrinti išimtinių teisių, įskaitant intelektinės nuosavybės teises, apsaugą. Šiai neskelbiamų derybų vykdymo sąlygai taip pat taikomas reikalavimas, kad rinkoje negali būti alternatyvų ar pakaitalų perkamam objektui (prekėms, paslaugoms ar darbams), t. y. iš esmės susiklosto natūrali monopolija prekėms, paslaugoms ar darbams. Perkančioji organizacija nepagrįstai parinkusi neskelbiamą pirkimo būdą „dėl išimtinių teisių, įskaitant intelektinės nuosavybės teises, apsaugos“, pažeidė Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 2 punkto c papunkčio reikalavimą.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO BŪDO PARINKIMU. PAVYZDYS 3 (1)

VšĮ Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Kauno ligoninė. „Vienkartinės patalynės (dėl COVID – 19)“ (pirkimo Nr. 526710 Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje). Vertinimo išvada 2021-02-03 Nr. 4S-112.

Perkančioji organizacija priėmė sprendimą pirkimą vykdyti neskelbiamų derybų būdu, remiantis Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostata, kai neišvengiamai būtina pirkimą atlikti ypač skubiai dėl įvykio, kurio perkančioji organizacija negalėjo numatyti, kai tokio pirkimo neįmanoma atlikti atviro, riboto konkurso ar skelbiamų derybų būdais šiame įstatyme nustatytais terminais. Neatidėliotino poreikio skubiai įsigyti vienkartinę patalynę bei pasirinkto būdo pagrindimui LSMU Kauno ligoninė paaiškino, kad prieš tai buvo vykdyti du pirkimai, tačiau pirkimų sutartis pasirašytai nepavyko, bei, kad buvo priimtas LR Sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremalios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020-11-06 sprendimas Nr. V-2507, kuriuo nurodomas reikalavimas LSMU Kauno ligoninei COVID – 19 pacientams numatytų lovų su deguonies tiekimo sistemomis skaičius - ne mažiau kaip 230 bei VšĮ LSMU Kauno klinikos raštais, kuriais nurodoma didinti stacionarių lovų, skirtų COVID – 19 liga sergantiems pacientams gydyti skaičių Kauno regione bei atsižvelgdama į sparčiai blogėjančią COVID – 19 ligos epidemiologinę situaciją Lietuvoje ir Kauno regione, augant COVID – 19 pacientų skaičiui ir dėl šios priežasties ženkliai išaugus įvairių LSMU Kauno ligoninėje naudojamų asmens apsaugos priemonių poreikiui, esant dideliame jų stygiui ir siekiant reikalingas priemones įsigyti kuo greičiau, tam, kad būtų užtikrinta visuomenės sveikatos apsauga“. Tarnyba, nepripažino perkančiosios organizacijos pateiktus argumentus pagrįstais ir konstatavo Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų skaidrumo ir lygiateisiškumo principų pažeidimus.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO BŪDO PARINKIMU. PAVYZDYS 3 (2)

Tarnyba pažymėjo, kad Lietuvos Aukščiausias Teismas (toliau – LAT) laikosi pozicijos, kad „ypatinga skuba gali būti pateisinama ir neskelbiamas derybas leidžiama vykdyti tik perkant tuos darbus, prekes ar paslaugas, kurie neišvengiamai būtini siekiant nedelsiant reaguoti į nenumatytus įvykius. Neskelbiamų derybų būdu prekes, paslaugas ar darbus galima pirkti tik tokiu atveju, jeigu 1) yra neišvengiamai būtina tokį pirkimą atlikti ypač skubiai 2) dėl tokio įvykio, kurio perkančioji organizacija negalėjo numatyti, 3) tokio pirkimo negalima atlikti kitu įstatyme numatytu būdu bei 4) ypatingos skubos aplinkybės nepriklauso nuo perkančiosios organizacijos“. Taigi, tam, kad būtų galima remtis minėta Įstatymo išimtimi, būtina nustatyti visas šias sąlygas (2009-11-13 LAT nutartis civilinė byla Nr. 3K-3-505/2009).

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO BŪDO PARINKIMU

P.S. Neskelbiamų derybų pirkimo išskirtinumą lemia tai, kad jų metu nėra užtikrinama pakankama tiekėjų konkurencija, kaip kad vykdamas įprastines atviras pirkimo procedūras, o deramasi tik su vienu ar keliais pasirinktais tiekėjais. Taigi, tam tikra prasme tiekėjų teisės suvaržomos.

Dėl neskelbiamų derybų procedūros vykdymo specifiškumo svarbu kiekvienu konkrečiu atveju įvertinti pirkimo pasirinkimo procedūros pagrįstumą bei derybų procedūrą vykdyti ypač atsakingai, laikantis konfidencialumo, lygiateisiškumo ir skaidrumo reikalavimų, užtikrinant sąžiningą dalyvių konkurenciją ir viešąjį interesą. Taigi, pirkimo neskelbiamų derybų būdu pasirinkimas turėtų būti ne dažna praktika, o daugeliu atvejų išimtis, vykdamas pirkimus naudojant tiek Lietuvos valstybės biudžeto, tiek ir Europos Sąjungos fondų lėšas.

Pažymėtina, kad VPI 17 straipsnis numato pagrindinius viešųjų pirkimų principus, kurių privaloma laikytis atliekant pirkimo procedūras. Perkančioji organizacija turi užtikrinti, kad, atliekant pirkimo procedūras ir nustatant laimėtoją, būtų laikomasi lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principų. Atlikti pirkimą neskelbiamų derybų būdu galima tik griežtai laikantis VPI numatytų sąlygų bei principų, siekiant racionaliai panaudoti pirkimui skirtas lėšas, skatinant konkurenciją, o ne tik užtikrinant formalias procedūras. Perkančiosios organizacijos turi užtikrinti lygiateisiškumą visų dalyvių atžvilgiu vedama derybas, negali numatyti informacijos, kuri diskriminuotų dalyvius, siekiant užtikrinti sąžiningą konkurenciją.

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO OBJEKTO (NE)SKAIDYMU Į DALIS (1)

Analizuojant išvadas aptikti du atvejai, kai Tarnyba pripažino perkančiosios organizacijos sprendimus neskaidyti pirkimo objektą į dalis nepagrįstais. Pažymėtina, kad dirbtinas pirkimo objekto sustambinimas riboja tiekėjų galimybes dalyvauti viešajame pirkime, o tai sumažina tiekėjų konkurenciją bei didina pasiūlymų kainas. Be to, dirbtinis pirkimo objekto apjungimas ir neskaidymas į dalis neskatina konkurencijos ir eliminuoja smulkiojo ir vidutinio verslo įmonių dalyvavimą ir yra susijęs su mažesniu dalyvių skaičiumi pirkime.

1. Perkantysis subjektas vykdė **Biurų įrangos priežiūros ir remonto paslaugų pirkimą**. Paslaugų teikimo vietos buvo nustatytos Klaipėdos m., Klaipėdos rajone ir Gargžduose. Taip pat techninėje specifikacijoje perkantysis subjektas pateikė lenteles kad biuro įrangos remonto paslaugos apima spausdintuvų, kopijuoklių, daugiafunkcinių įrenginių keitimo darbus su detale, iš viso 126 pozicijos, be to numatė priešgaisrinės ir apsaugos įrangos remonto paslaugų keitimo darbus su detale, kurias sudarė 88 pozicijos, video stebėjimo įrangos remonto paslaugos keitimo darbus su detale sudarė 18 pozicijų, telekomunikacijų įrangos remonto paslaugos keitimo darbus su detale sudarė 24 pozicijos, o tinklo įrangos remonto paslaugos keitimo darbus su detale sudarė 180 pozicijų. Pasiūlymą pirkimui pateikė vienintelis tiekėjas, kuris faktiškai teikė analogiškas paslaugas perkančiajam subjektui jau nuo 2013 m. Tarnyba konstatavo, kad perkantysis subjektas nepagrįstai apjungęs pirkimo objektą ir neišskaidęs jo į atskiras dalis, apribojo tiekėjų konkurenciją ir tokiu būdu pažeidė PĮ 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus skaidrumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo, proporcingumo principus ir neužtikrino pirkimų tikslo siekimo (Vertinimo išvada 2021-02-26 Nr. 4S-200, perkantysis subjektas AB „Klaipėdos vanduo“, „Biurų įrangos priežiūra ir remontas“ (skelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje 2020-12-22, pirkimo Nr. 526477).

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO OBJEKTO (NE)SKAIDYMU Į DALIS (2)

2. Perkančioji organizacija vykdė „E-mokymosi platformos, verslo diagnostikos įrankio, verslo konsultacijų pasirinkimo ir ataskaitų teikimo įrankio sukūrimo ir naudojimosi paslaugų“ pirkimą. Apibūdinama pirkimo objektą nustatė, kad perka 1) metodinį turinį (pirkimo laimėtojas turės sukurti praktika paremtą metodinį turinį, kurį sudarys šios temos: produktai, rinkodara, pardavimai, finansų valdymas, strategija, procesai, inovacijos, žmogiškieji ištekliai) ir 2) informacinių technologijų / programavimo dalis (pirkimo laimėtojas turės sukurti interneto svetainę ir ją sudarančias informacines sistemas: integruotos e-diagnostikos ir e-mokymosi platformos, verslo konsultacijų pasirinkimo įrankis ir ataskaitų teikimo įrankis).

Tarnyba konstatavo, kad vertinant turinio prasme, akivaizdu, kad pirkimu buvo siekiama įsigyti dvi techniniu požiūriu visiškai skirtingas paslaugas, kurias rinkoje teikia skirtingos specializacijos subjektai, t. y. šios dalies pirmame punkte išdėstytais temomis konsultuojantys tiekėjai ir informacinių technologijų, programavimo paslaugas teikiantys tiekėjai. Tarnyba pažymėjo, kad nepaisant to, jog vykdant supaprastintus pirkimus Įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje nenumatyta pareigos pirkimų skaidyti į dalis, tokia pareiga perkančiosioms organizacijoms gali atsirasti vadovaujantis kitomis Įstatymo nuostatomis, pavyzdžiui, siekiant nepagrįstai neapriboti tiekėjų konkurencijos (Įstatymo 17 straipsnio 3 dalis), nepažeisti viešųjų pirkimų principų (Įstatymo 17 straipsnio 1 dalis) ir pan. Tokiu būdu, perkančioji organizacija apjungusi visiškai skirtingas paslaugas į vieną nedalomą pirkimą, apribojo tiekėjų konkurenciją ir tuo pažeidė Įstatymo 17 straipsnio 3 dalies ir 37 straipsnio 3 dalies nuostatas, draudžiančias riboti tiekėjų konkurenciją. (vertinimo išvada 2021-06-09 Nr. 4S-600, perkančioji organizacija VšĮ „Versli Lietuva“, „E-mokymosi platformos, verslo diagnostikos įrankio, verslo konsultacijų pasirinkimo ir ataskaitų teikimo įrankio sukūrimo ir naudojimosi paslaugos“ (CVP IS skelbtas 2021-04-21, pirkimo Nr. 542989).

PAŽEIDIMAI SUSIJĘ SU PIRKIMO OBJEKTO (NE)SKAIDYMU Į DALIS (3)

P.S. Pažymėtina, kad bendroji Viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtinta taisyklė tarptautiniams pirkimams yra pareiga pirkimo objektą skaidyti į dalis. Šios pareigos gali būti nesilaikoma tik tuomet, jeigu pirkimo dokumentuose pirkimo vykdytojas motyvuotai pagrindžia, kad sprendimas pirkimo objekto neskaidyti į dalis yra paremtas siekiu užtikrinti konkurenciją, optimaliu pirkimo sutarties valdymu, paties pirkimo objekto ypatingu, kompleksiniu pobūdžiu ar kitomis aplinkybėmis, dėl kurių pirkimo objekto skaidymas į dalis yra netikslingas.

Neretai sprendimas neskaidyti pirkimo objekto į dalis pirkimo vykdytojų būna netinkamai ar nepakankamai pagrįstas objektyviomis aplinkybėmis ir argumentais. Vienas iš dažniausiai nurodomų argumentų yra turimi riboti žmogiškieji išteklių sutarčių valdymo priežiūrai atlikti. Pažymėtina, kad prievolės kiekvienai sutarčiai numatyti vis kitą jos įgyvendinimą prižiūrintį asmenį nėra – vienas asmuo gali būti atsakingas už daugiau nei vienos pirkimo sutarties priežiūrą. Sutarčių priežiūra, kai tai įmanoma, galėtų būti paskirstoma atsižvelgiant į darbuotojo specializaciją, pvz., gaunamus maisto produktus priima už maitinimo organizavimą atsakingas darbuotojas, ūkines prekes – ūkvedys ir panašiai. Daliai pirkimų vykdytojų nerimą kelia su sutarčių vykdymu susijęs dokumentacijos kiekis, pvz., priimant prekes išrašomi dokumentai ar panašiai. Tam tikra administracinė našta, susijusi su sutarties įgyvendinimo priežiūra, yra neišvengiama, tačiau tai negalėtų būti laikoma pakankamu pagrindu pirkimo objekto neskaidyti į dalis.

Be to, remiantis LAT praktika, atskirų pirkimo objektų sujungimas į vieną turi būti pagrįstas svarbiomis priežastimis, ypač atsižvelgiant į galimybę, kad atskirų pirkimo objektų sujungimas į vieną lemia mažesnį dalyvių skaičių, nei būtų šiuos pirkimo objektus išskaidžius; kelių pirkimo objektų sujungimo į vieną teisėtumo vertinimas pirmiausia priklauso nuo to, ar toks perkančiojo subjekto sprendimas pagrįstas svarbiomis priežastimis ir ar šis sprendimas vienintelis galimas ir būtinas, ar norimo rezultato negalima pasiekti kitomis, mažiau varžančiomis priemonėmis (proporcingumas). (LAT 2010 m. gegužės 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-126/2010, 2015 m. kovo 27 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-161-415/2015)

PAŽEIDIMAI, SUSIJĘ SU EKONOMIŠKAI NAUDINGIAUSIO PASIŪLYMO VERTINIMO KRITERIJAI (1)

Nurodytu laikotarpiu Tarnyba nustatė šiuos dažniausius pažeidimus, susijusius su ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimu:

- 1. Dėl vertinimo kriterijaus parametru pasirenkamos tiekėjo patirties.** Perkančioji organizacija vykdė „Hakatonų renginių organizavimo paslaugų pirkimą“ ir parinkdama ekonominio naudingumo vertinimo kriterijų parametrus, kaip parametą nustatė tiekėjo patirtį. Perkančioji organizacija nurodė, kad įmonės patirtis ir atitinkamai didesnis lyginamasis svoris buvo pasirinktas todėl, kad šiuo pirkimu siekiama įsigyti renginių, turinčių tam tikrą specifiką, atsižvelgiant į tikslą ir siekiamus rezultatus, organizavimo paslaugas, todėl ir atitinkamo tiekėjo vykdytos veiklos turi tiesioginę įtaką planuojamų teikti paslaugų kokybei. Tarnyba konstatavo, kad vertinimo kriterijaus parametru pasirinkta tiekėjo – juridinio asmens patirtis, negali būti ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus parametru, kadangi toks vertinimo kriterijaus parametras yra neproporcingas pirkimu siekiamam tikslui ir kaip kriterijus negali būti pasirenkamas, nes, vertinant tiekėjo patirtį, siekiama įvertinti būtent patį tiekėją. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2020 m. liepos 1 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. e3K-3-204-916/2020, remdamasis ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, yra pažymėjęs, kad: „<...> profesinė paties tiekėjo – juridinio asmens patirtis (anksčiau įvykdytos sutartys) <...> nėra tiesiogiai susijusi su pasiūlymo kokybiniu pranašumu, už kurį galima būtų skirti papildomų balų. <...>“. Nustatydamos tokį vertinimo kriterijaus parametą, perkančiosios organizacijos pažeidė proporcingumo principą, nustatytą VPI 17 straipsnio 1 dalyje bei VPI 55 straipsnio 1 dalies 1 punkto b papunkčio nuostatas (2021 m. vasario 25 d. (Vertinimo išvada 2021-02-25 Nr. 4S-198, perkančioji organizacija Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra, „Hakatonų renginių organizavimo paslaugų pirkimas“, skelbtas 2020-11-26, pirkimo Nr. 522025).

PAŽEIDIMAI, SUSIJĘ SU EKONOMIŠKAI NAUDINGIAUSIO PASIŪLYMO VERTINIMO KRITERIJAIŠ (2)

- 2. Dėl nekorektiškai suformuluotų funkcinių parametrų rodiklių reikšmių, nenustatytų lyginamųjų svorių ir kt.** Pirkimo sąlygose dėl ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijų nenustačius detalios kriterijų vertinimo tvarkos, susiklosto situacija, kai konkretaus pasiūlymo vertinimas priklausys nuo subjektyvaus vertintojo požiūrio, perkančiosios organizacijos poreikių ar motyvų, o tai neatitinka VPI įtvirtinto skaidrumo imperatyvo, veiksmingos tiekėjų konkurencijos, todėl tokios pirkimo sąlygos yra neteisėtos. Tarnyba konstatavo, kad tokia vertinimo tvarka pažeidžia VPI 55 straipsnio 5 dalies reikalavimus bei VPI 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą (2021 m. sausio 15 d. Tikrinimo ataskaita Nr. 4S-42; 2021 m. vasario 17 d. vertinimo išvada Nr. 4S-161; 2021 m. kovo 17 d. Vertinimo išvada Nr. 4S-267).
- 3. Taip pat nustatyti pažeidimai dėl ekonominio naudingumo vertinimo kriterijaus nustatymo konkrečiai technologijai įvertinti,** t. y. nėra aišku, kaip turėtų būti vertinami skirtingas technologijas pateikusių tiekėjų pasiūlymai (2021 m. sausio 15 d. Tikrinimo ataskaita Nr. 4S-42); dėl nenumatyto minimalaus balų skaičiaus, kurio nesurinkęs pasiūlymas turėtų būti atmestas (2021 m. sausio 15 d. Tikrinimo ataskaita Nr. 4S-42); dėl pasirinkto vertinimo kriterijaus parametro, kuris nėra tiesiogiai susijęs su pirkimo objekto reikalavimais (2021 m. sausio 20 d. Vertinimo išvada Nr. 4S-61); sutarties projekte neįtvirtintos tiekėjo prievolės dėl kokybės vertinimo kriterijaus parametrų taikymo vykdant sutartį (2021 m. vasario 17 d. vertinimo išvada Nr. 4S-161).

PAŽEIDIMAI, SUSIJĘ SU EKONOMIŠKAI NAUDINGIAUSIO PASIŪLYMO VERTINIMO KRITERIJAI (3)

P.S. Perkančiosios organizacijos gali pasirinkti vieną iš viešojo pirkimo sutarties sudarymo kriterijų – ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą arba mažiausią kainą, t. y. kriterijų, kurio pagrindu išrenkamas laimėtojas. Jei perkančioji organizacija pasiūlymus vertina pagal ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo kriterijų, ji privalo, be kita ko, paskelbti šio kriterijaus subkriterijaus (kriterijaus sudėtinių dalių) lyginamojo svorio koeficientus (Teisingumo Teismo 2002 m. gruodžio 12 d. Sprendimas Universale-Bau ir kt., C-470/99, Rink. 2002, p. I-11617). Ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo vertinimo kriterijaus subkriterijai turi būti susiję su viešojo pirkimo sutartimi (sutarties dalyku). Ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas, kurį sudaro įvairių kokybinių ir kiekybinių veiksnių visuma, gali apimti įvairiausius su sutartimi susijusius elementus (pvz., kainą, sutarties įvykdymo laiką, kaštus, atsiperkamumą).

Vienas esminių kainos ar sąnaudų ir kokybės santykio arba gyvavimo ciklo sąnaudų kriterijų nustatymo aspektų yra šių kriterijų objektyvumas. Objektyvumo pareiga kyla iš VPĮ 55 str. 5 d. įtvirtintos veiksmingos tiekėjų konkurencijos. Nustačius subjektyvius pasiūlymų vertinimo kriterijus kyla grėsmė, kad tiekėjų konkurencija nebus veiksminga, nes dėl vienu ar kitu priežasčių tam tikrų tiekėjų pasiūlymai vertinant gali būti pervertinami arba nuvertinami. Taip pat, nustatant subjektyvius pasiūlymų vertinimo kriterijus, gali būti sunku patikrinti pasiūlymo atitiktį nustatytiems kriterijams, nes skirtų ekonominio naudingumo balų skaičius gali skirtis dėl to, jog vertinimą atliko skirtingi vertintojai. Į pareigą laikytis kainos ar sąnaudų ir kokybės santykio arba gyvavimo ciklo sąnaudų kriterijų objektyvumo atkreipia dėmesį ne tik Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjas. Minėta siekiamybė įtvirtinta ir Direktyvos preambulės 90 punkte. Perkančiųjų organizacijų pareigą laikytis ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo nustatymo kriterijų objektyvumu yra nagrinėję ESTT ir LAT, kurie atkreipė dėmesį į šiuos svarbius aspektus, susijusius su vertinimo kriterijų objektyvumu. Vienodo požiūrio ir skaidrumo principai reikalauja, kad kainos ar sąnaudų ir kokybės santykio arba gyvavimo ciklo sąnaudų kriterijai būtų aiškiai apibrėžti (LAT 2018 m. gegužės 3 d. nutartis c/b Br. E3k-3-178-378/2018); Objektyvus tiekėjų pasiūlymų palyginimas lemia veiksmingą tiekėjų konkurenciją. Subjektyvios sąvokos tokios kaip „realus“, „valdomas“, „pagrįstas“, „nauda“, „aiškus“ yra per daug abstrakčios, todėl netgi atliekant ekspertinį vertinimą, taip aprašyti Kainos ar sąnaudų ir kokybės santykio arba gyvavimo ciklo sąnaudų kriterijai laikytini pažeidžiančiais skaidrumo principą.

REKOMENDACIJOS NUTRAUKTI SUTARTĮ

Per apibrėžtą laikotarpį buvo pateiktos 5 rekomendacijos nutraukti sutartį. Pagrindinė priežastis kai teikiama rekomendacija nutraukti sutartį yra tai, kad vertinant pirkimo procedūras nustatomi grubūs VPI pažeidimai (dažniausiai viešųjų pirkimų principų) bei atsižvelgiama į vykdomos sutarties baigtumą. Taip:

1. 2 rekomendacijos nutraukti pirkimo sutartis buvo duotos nes vertinant pirkimus buvo nustatyta, kad perkančiosios organizacijos parinko neteisėtą pirkimo būdą – neskelbiamos derybos (2021-01-07 vertinimo išvada Nr. 4S-12; 2021-02-03 vertinimo išvada Nr. 4S-112);
2. vienas atvejis, kai po pirkimo paskelbimo buvo padarytas esminių pirkimo dokumentų reikalavimų pakeitimas (2021-01-11 vertinimo išvada Nr. 4S-23);
3. vienas atvejis, kai perkančioji organizacija vykdė skelbiamas derybas be skelbimo, tačiau nepakvietė pateikti pasiūlymus visus tiekėjus (kurių pasiūlymai buvo atmesti kaip nepriimtini) (2021-05-10 vertinimo išvada Nr. 4S-471);
4. vienas atvejis, kai buvo nustatyta jog po sutarties sudarymo nebuvo laiku pristatytos prekės (2021-04-09 vertinimo išvada Nr. 4S-358).

PAŽEIDIMAI, SUSIJĘ SU SUTARČIŲ VYKDYMU (1)

Aukščiau nurodytu laikotarpiu Tarnyba 10-yje vertinimo išvadų / tikrinimo ataskaitų nustatė pažeidimus, susijusius su sutarčių vykdymu. Dažniausiai buvo nustatomi šie pažeidimai:

- 1. Dėl atliktų esminių sutarties sąlygų pakeitimų:** pavyzdžiui, perkančiajai organizacijai leidus pirkimą laimėjusiam tiekėjui atsisakyti vieno iš tiekėjo pasiūlymo sprendinių, kai ekonominė sutarties šalių pusiausvyra pasikeitė tiekėjo naudai. Šiuo vertinamu atveju perkančioji organizacija pažeidė VPĮ (aktuali redakcija nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2016 m. gruodžio 31 d.) 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo ir lygiateisiškumo principus (2021 m. vasario 3 d. Vertinimo išvada Nr. 4S-108); už laiku nepristatytas prekes, vadovaujantis sutarties nuostatomis, sutartis turėjo būti nutraukta ir tiekėjui turėjo būti skirta bauda, tačiau perkančioji organizacija tik pritaikė delspinigius. Įvertinus tai, kad prekės buvo reikalingos skubiai (dėl ko faktiškai kitas potencialus tiekėjas, pasiūlęs mažesnę kainą, buvo eliminuotas iš pirkimo) ir kitas prekių pristatymo terminas perkančiajai organizacijai buvo nepriimtinas, Tarnyba vertino, kad pati perkančioji organizacija nesivadovavo sutarties sąlygomis, sutarties vykdymą apibrėžė kitomis sąlygomis, nei nustatyta pradinėje sutartyje ir tokiu būdu faktiškai pakeitė sutartį, ir tuo pažeidė VPĮ 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus skaidrumo ir lygiateisiškumo principus bei šio straipsnio 2 dalies 1 punkte (racionalaus lėšų naudojimo) įtvirtintą pirkimo tikslo siekimą (2021 m. balandžio 9 d. Vertinimo išvada Nr. 4S-358); dėl sutarties šalies keitimo. Tarnyba konstatavo, kad, pakeitus sutarties šalį, buvo atliktas esminis sutarties pakeitimas, kas laikytina naujos sutarties sudarymu VPĮ prasme, todėl, vadovaujantis VPĮ 89 straipsnio 5 dalimi, tokiam pakeitimui atlikti turėjo būti atliekama nauja pirkimo procedūra pagal VPĮ reikalavimus. Taip pat tarnyba atkreipė dėmesį, kad tiekėjui, nesivaržiusiam pagal pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus su kitais pirkimo dalyviais, buvo patikėta vykdyti sutartį, todėl ši įmonė buvo privilegijuota kitų galimų teikėjų atžvilgiu, tokiu būdu iškraipant konkurenciją rinkoje (2021 m. balandžio 20 d. Vertinimo išvada Nr. 4S-385); dėl išplėsto pirkimo objekto – leista teikti paslaugas, kurios nebuvo įtrauktos į pirkimo objektą – tokiu būdu perkančioji organizacija pažeidė VPĮ 25 straipsnio 2 dalį, nes nesivadovavo Aprašo 21.4.8 punkto nuostatomis, taip pat VPĮ 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą bei pirkimų tikslą, įtvirtintą VPĮ 17 straipsnio 2 dalies 1 punkte – racionaliai naudoti pirkimui skirtas lėšas (2021 m. vasario 24 d. Tikrinimo ataskaita Nr. 4S-189).

PAŽEIDIMAI, SUSIJĘ SU SUTARČIŲ VYKDYMU (2)

- 2. Dėl sutarčių, jų pakeitimų, laimėjusio tiekėjo pasiūlymo viešinimo.** Perkančiosios organizacijos netinkamai ir / ar pavėluotai pavišindamos arba nepavišindamos sutarčių, jų pakeitimų, laimėjusio tiekėjo pasiūlymų, pažeidė VPI 86 straipsnio 9 dalies reikalavimus ir VPI 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą. Pažeidimai nustatyti šiose Vertinimo išvadose ir / ar Tikrinimo ataskaitose: 2021 m. sausio 28 Nr. 87; 2021 m. vasario 3 d. Nr. 4S-104; 2021 m. vasario 24 d. Nr. 4S-189.
- 3. Dėl nustatytų sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminų.** Perkančiosios organizacijos nustatydamos per trumpus, neproporcingus pirkimu siekiamam tikslui sutartinių įsipareigojimų įvykdymo terminus, dirbtinai sumažino tiekėjų konkurenciją, pažeidė VPI 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą proporcingumo principą (2021 m. balandžio 9 d. Vertinimo išvada Nr. 4S-358; 2021 m. balandžio 26 d. Vertinimo išvada Nr. 4S-415; 2021 m. gegužės 25 d. Vertinimo išvada Nr. 4S-544).
- 4. Dėl sutarčių pasirašymo pakeistomis ir / ar papildytomis sąlygomis.** Šie pažeidimai nustatyti 2021 m. vasario 24 d. Tikrinimo ataskaitoje Nr. 4S-189; 2021 m. kovo 17 d. Vertinimo išvadoje Nr. 4S-267.

P.S. Viešojo pirkimo sutartis – VPI nustatyta tvarka dėl ekonominės naudos vieno ar daugiau tiekėjų ir vienos ar kelių perkančiųjų organizacijų sudaryta sutartis, kurios dalykas yra prekės, paslaugos ar darbai. Pagal VPI 17 straipsnį viešojo pirkimo sutartis yra pirkimų tikslas, leidžiantis perkančiajai organizacijai, racionaliai tam naudojant lėšas, įsigyti prekių, paslaugų ar darbų. Dėl to viešojo pirkimo sutarties sudarymas yra vienas iš pagrindų pasibaigti viešojo pirkimo procedūroms (VPI 29 straipsnio 2 dalies 1 punktą). Kita vertus, viešųjų pirkimų procedūrų pabaiga šiuo pagrindu nereiškia, kad VPI normos ir viešųjų pirkimų principai nereikšmingi, nes įstatyme reguliuojami tam tikri su viešojo pirkimo sutarties vykdymu susiję aspektai (pvz., sutarties keitimas, papildomų darbų įsigijimas ir pan.).

PAŽEIDIMAI, SUSIJĘ SU SUTARČIŲ VYKDYMU (3)

Kasacinio teismo praktikoje nurodoma, kad VPI imperatyviosios normos tiekėją ir perkančiąją organizaciją saisto ir po sutarties sudarymo; vien viešojo pirkimo sutarties sudarymas nereiškia, kad sutarties šalių nesaisto imperatyviosios VPI normos; tokia išvada darytina atsižvelgiant į tai, kad VPI reguliuoja tam tikrus sutarties šalių teisinių santykių aspektus, kurie išeina už viešojo pirkimo procedūrų; nors pagal VPI, sudarius viešojo pirkimo sutartį, pirkimas pasibaigia, tačiau perkančiosios organizacijos ir tiekėjo viešojo pirkimo teisiniai santykiai nesibaigia; taigi tokiems (viešojo pirkimo sutarties vykdymo) santykiams taikytinas VPI, kiek jis juos reguliuoja: pvz., viešojo pirkimo sutarties keitimas, papildomų darbų pirkimas; viešojo pirkimo sutarties sąlygų keitimas – VPI reguliuojama sritis, kuriai nustatytos imperatyviosios teisės normos ir apribojimai, susiję su viešojo pirkimo procedūrų vykdymu bei išplaukiantys iš viešųjų pirkimų principų turinio (LAT 2020 m. liepos 3 d. nutartis, civilinė byla Nr. e3K-3-220-969/20202020-07-03)

Viešųjų pirkimų įstatymo 87 straipsnis numato, kad kiekvienoje sudaromoje viešojo pirkimo-pardavimo sutartyje, be kita ko, turi būti nustatomos šalių teisės ir pareigos, pirkimo objektas, sutarties peržiūros sąlygos ir pasirinkimo galimybės (kitaip – keitimo sąlygos), sutarties nutraukimo atvejai ir tvarka, sutarties galiojimas, todėl Tarnyba negali pateikti vieno, visiems atvejams tinkančio atsakymo, nes sprendimus turėtų priimti kiekviena perkančioji organizacija įvertinusi kiekvienos sutarties sąlygas ir visas su pirkimu ir sutarties vykdymu susijusias aplinkybes. Kiekvienas atvejis yra individualus. Keitimai atliekami (keičiami terminai, kiekiai, apimtys, kainos) sutartyje ir (arba) VPI nustatyta tvarka, o sutarties nutraukimas turėtų būti taikomas tik išimtiniais atvejais, kai neįmanoma išsaugoti sutarties.

Jelena Valentukevičienė
Priežiūros skyriaus vyresnioji patarėja

Tel. Nr. +370 676 15805

El. p. Jelena.Valentukeviciene@vpt.lt
www.vpt.lrv.lt

V I E Š Ū J Ū
P I R K I M Ū
T A R N Y B Ā